

Aan de gemeenteraad

Datum : 13 september 2022
Zaaknummer : 690103
Contactpersoon : Boukje Overbeek
Telefoonnummer : 026 3772316

Onderwerp: Voornemen tot aanwijzing 16 objecten in Elden als gemeentelijke monumenten

Geachte voorzitter en leden,

Hierbij informeren wij u over ons voornemen om zestien objecten in Elden aan te wijzen als gemeentelijke monumenten. Deze zestien objecten hebben stedenbouwkundige, architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden, zijn voldoende gaaf bewaard gebleven en zijn van belang voor het zichtbaar en herkenbaar houden van het Betuwse dorp Elden. Een monumentenstatus levert voor eigenaren verplichtingen op met betrekking tot het behoud van het monument, maar biedt ook mogelijkheden voor financiering en subsidiëring. Over het proces en de uitkomst van de inmiddels gestarte aanwijzingsprocedure, zullen we de eigenaren uiteraard goed op de hoogte houden. In deze brief gaan we nader in op de procedure en het voortraject.

Inleiding

Binnen het stedelijke gebied van de gemeente Arnhem vormt het dorp Elden een bijzondere, groene parel met een rijke geschiedenis. Zowel vanuit Elden zelf, als vanuit de gemeente, wordt er grote waarde aan gehecht om de bijzondere cultuurhistorische kwaliteiten van het dorp te behouden en zo mogelijk te versterken. Om dit op een goed afgewogen manier te kunnen doen, heeft de gemeente Arnhem in 2019 door het Monumenten Advies Bureau te Nijmegen een quickscan laten uitvoeren naar de cultuurhistorische waarden van Elden. Hierbij zijn ook de Historische Kring Elden en de werkgroep Eldense Parels betrokken.

Uit de quickscan zijn dertig objecten en complexen naar voren gekomen die in aanmerking kwamen voor nader onderzoek in verband met mogelijke plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Wij hebben het Monumenten Advies Bureau gevraagd om alle dertig objecten en complexen te bezoeken en een schriftelijke rapportage uit te brengen. Uit dit nader onderzoek zijn zestien objecten naar voren gekomen die dermate hoge cultuurhistorische waarde hebben, dat zij door het Monumenten Advies Bureau en Team Welstand en Monumenten (de onafhankelijke commissie die ons op dit gebied adviseert) beschermenswaardig worden geacht.

De overige veertien objecten/complexen hebben ook cultuurhistorische waarden, maar onvoldoende voor plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst.

Intentie tot aanwijzing zestien objecten in Elden als gemeentelijke monumenten

In de Erfgoedverordening gemeente Arnhem 2017 staat beschreven hoe de aanwijzingsprocedure voor gemeentelijke monumenten verloopt. De eerste stap is een collegebesluit waarin wordt uitgesproken dat wij het voornemen hebben om de betreffende panden op de monumentenlijst te plaatsen. Dit besluit heeft het college voor de 16 Eldense panden genomen op 13 september 2022.

Consequenties

Het genomen besluit betekent dat de aanwijzingsprocedure voor deze 16 objecten is opgestart. Deze procedure bestaat uit de volgende stappen: het informeren en horen van eigenaren, behandelen van eventuele zienswijzen, de daadwerkelijke aanwijzing van monumenten en uiteindelijk het opnemen daarvan in het monumentenregister. Conform de Erfgoedverordening (Artikel 9) beslist het college over de aanwijzing binnen zestien weken nadat het voornemen tot aanwijzing kenbaar is gemaakt, te verlengen met een termijn van ten hoogste acht weken.

Beoogd effect van aanwijzing tot gemeentelijk monument is het behoud van nog aanwezige, waardevolle en karakteristieke objecten en ensembles in Elden. De zestien objecten hebben stedenbouwkundige, architectuurhistorische en cultuurhistorische waarden, zijn voldoende gaaf bewaard gebleven en zijn van belang voor het zichtbaar en herkenbaar houden van het Betuwse dorp Elden. Bovendien zijn de zestien objecten bijzonder c.q. zeldzaam in Arnhem. Een status als gemeentelijk monument is de beste manier om deze waarden te beschermen. Een object dat is beschermd als gemeentelijk monument mag alleen worden gewijzigd als voor deze wijziging een omgevingsvergunning is verleend. Een omgevingsvergunning wordt alleen verleend wanneer de beschermde waarden worden gerespecteerd. Hiermee kunnen aantasting en sloop worden voorkomen. Dit is zo vastgelegd in de Erfgoedverordening van de gemeente Arnhem.

Plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst levert hiermee verplichtingen op voor de eigenaren. Het betekent uiteraard niet dat er niks mag worden veranderd aan het object. Een toekomstbestendig gebruik van een monument is één van de belangrijkste voorwaarden voor het behoud van een monument. Bij de toetsing van wijzigingen aan beschermde monumenten wordt door de gemeente dan ook oplossingsgericht meegedacht over een goede balans tussen behoud van cultuurhistorische waarden en eigentijdse eisen op het gebied van bruikbaarheid, veiligheid, comfort en duurzaamheid. Daarnaast opent een status als gemeentelijk monument voor de eigenaar deuren naar mogelijke financiering en subsidiëring van de instandhouding via de provincie Gelderland en het Nationaal Restauratiefonds.

Voor veertien van de dertig nader onderzochte objecten geldt dat deze onvoldoende waarden hebben om plaatsing op de gemeentelijke monumentenlijst te rechtvaardigen. Dit betekent echter niet dat deze objecten/complexen géén waarden hebben. De objecten/complexen hebben in veel gevallen wel een stedenbouwkundige waarde of beeldwaarde binnen het dorp Elden. Team Welstand en Monumenten heeft geadviseerd zorgvuldig om te gaan met deze categorie panden en te zoeken naar vormen van

Datum : 13 september 2022
Zaaknummer : 690103
Pagina : 3

bescherming, anders dan de status van gemeentelijk monument, die passend zijn. De toekomstige aanwijzing van Elden als beschermd dorpsgezicht, zoals door u voorgesteld in de aangenomen motie d.d. 18 mei 2022, biedt hiervoor goede mogelijkheden. Een status als beschermd gezicht maakt het bijvoorbeeld mogelijk om Elden te voorzien van een welstandstoets, die is toegesneden op het waarborgen van cultuurhistorische kwaliteiten.

Communicatie

De aanwijzing van monumenten vergt zorgvuldige communicatie. De belanghebbenden van de zestien aspirant-monumenten zullen een brief ontvangen met in de eerste plaats felicitaties aan eigenaren omdat ze beschikken over een waardevol object als onderdeel van het dorp Elden. In de brief zal het formele traject worden uitgelegd. Zij zullen worden gewezen op de mogelijkheden om hun zienswijzen ten aanzien van de plaatsingsprocedure aan ons kenbaar te maken.

De eigenaren van de veertien afgevalen objecten zullen ook een brief ontvangen. Hierin wordt aangegeven dat voor hun object op dit moment géén plaatsingsprocedure wordt opgestart.

Hoogachtend,
het college van burgemeester en wethouders van Arnhem,
de secretaris, de burgemeester,

J.H. de Baas

A. Marcouch